

Cancelari'a Redactiunii:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 32.

Locuinti'a Redactorului:

Malulu inf. alu Dunarii, Nr. 19.

Serisorile nefrancate nu se vor primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federatiunii”

Articlii trimisi si nepublicati se voru arde.

Invitare de prenumeratiune

la

FEDERATIUNEA

Redeschidindu-se dieta Ungariei deschide-mu prenumeratiune noua la diurnalul nostru, pre tempulu dela **1/13** l. c. pana la finea semestrului (15 iul.) cu **5 fl. v. a.**, si pre trei lune, computate dupa voi'a prenumerantului, cu **4 fl. v. a.** Cu exemplarie complete de la inceputu inca mai potemu servi.

Redactiunea.

Pest'a, 8/20. martiu, 1868.

Se accepta ca sê vina delegatii d'in Vien'a, pentru ca diet'a Ungarici sê se apuce o data de lucrare, fiindu atât' cestiuni ardiorie, cari accepta deslegare. Cu nerabdare acceptâmu si noi sê vedem proiectele guvernului si activitatea dietei intru regula-re cestiunilor interne, colite si amanate d'in caus'a politicei esterne si a cestiunilor publico-politice. Credem cã in septeman'a venitoria vomu potè inregistrâ cete ce-va si in asta privintia.

Desbaterile incinse in cas'a deputatiloru Francei asupr'a proiectului de lege menitu a regulâ eserctiului dreptului de reuniune, se pare cã nu voru da atât' lucru membrilor corpului legalativu, cătu li dedese legea de pressa. Discussiunea generala s'anu inchiatu sambet'a trecuta, dupa unu discursu alu lui Olivier, carele cu multa elocintia staru a reasiedâ cestiunea pre terenulu principielor, le unde o deturase putientelu cuventarea ministrului Rouher.

Camer'a, dupa ce au ascultatu pre mai multi oratori emininti, au trecutu la esaminarea articeliloru, si au votatu, sub impressiunea unui discursu alu renumitului republicanu Juliu Favre, articulu antâiu carele prochiamă dreptulu de reuniune fâra de autorisatiune prealabila, dar totu-si sub conditiunea, ca reuniunile sê nu se ocupe de cestiuni politice si religiose, adeca unu casu reservatu, pentru carele se reccere nedispensabilu placetulu administrativu.

Corespondintele d'in Berolinu alu diurnalului angl „Times“ (Timpurile) incunoscintieza, cã Francia ar fi manifestatu dorint'a de a lucrâ intr'o intiegere si armonia d'impreuna cu Russi'a si Prussi'a intru deslegarea cestiunii orientale. Daca celu mai mare diurnal d'in Europa este bine informatu, apoi ni luâmu voi'a de a intrebâ pre barbatii destatu ai dualismului austro-magiaru, unde va remanè imperiul austro-magiaru, seu magiaro-austriacu? (dieu! neci nu scim cum sê-lu numim mai potrivit,) si ce au sê devina tote fanfaronadele despre aliant'a francesca, despre isolarea Russiei, si cã acést'a de fric'a austro-magiariei si-ar fi facutu cod'a colacu, si cete tot istorioare fabulose. Se pare cã nimene nu se prea batte pentru aliant'a austro-magiariei, ba insu-si Turculu carele s'ar' mai potè inca folosi de d'ins'a, incepe a nu se increde in politic'a vulpenesca, cã-ei au trebuitu sê audia de aventurosele speculatiuni a le imperiului magiaru la Bosni'a, Bulgari'a, Ertiegovin'a ba chiaru si Romani'a. Austri'a va senti acu-si resultatele unei politice esterne, pentru alu carei-a dragu s'au inauguru faimos'a impacatiune dualistica.

Necchiariu la Rom'a nu isbutesce politic'a cea falsa si gresita a lui Beust. „Pressa“ de Vien'a impartesiesce cã guvernul este incunoscintiatu oficialmente cumca comisiunea cardinalilor, insarcinata prin S. S. Ponteficele a esamina propusetiunile

FEDERATIUNEA

Diurnalul politiciu, literariu, comercialu si economicu.

Va es Luni-a, Mércuri-a, Vineri-a ser'a, si Dominec'a deminéti'a.

Pretiul de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 4 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 7 fl. 50 cr.
Pre anulu intregu . . . 15 fl.

Pentru Romania:
4 galb. pre anu, — 2 galb. pre 1/2 de anu, — si 1 galb. pre 1/4 de anu.

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taps'a timbra pentru fiecare care publicatiune separat. In Locul deschis 20 cr. de linia
Unu exempliaru costa 10 cr.

austriae in privint'a revisiunii concordatului, au inchiatu deliberatiunile sale relative la *inveniumentu si casator'a civila*. Comisiunea este de parere, cã *propusetiunile austriace nu se potu admite*.

In cas'a representantilor Angliei s'au inchiatu in 17. l. c. desbaterile asupr'a Irlandei, si inca asiè precum incepusc, adeca, cu atacuri violente in contra guvernului. Oratoriul celu mai de frunte alu opusetiunie au fostu asta data d. Gladstone.

Senatulu imperialu.

Siedint'a casei magnatiloru d'in 17 martiu.

Siedint'a se deschide cam pre la $11\frac{1}{2}$ de presedintele princ. Colloredo. Galeriele sunt pline. D'in partea guvernului: Auersperg, Hasner, Herbst, Berger.

Se comunica santiunarea mai multoru legi, se iè spre cunoscintia o multime de petitiuni pentru concordat, presentate prin căti-va arcieppi si eppi.

Dup'aceste ministrulu de justitia Herbst punte pre mes'a casei unu proiectu de lege referitoru la organisarea fideicomiselor. Se decide a se esmitre o comisiune pentru pertractarea preliminaria a acestui proiectu. — Conte Wickenburg cetesce raportulu comisiunii pentru aplacilarea unui ajutoriu de 350,000 fl. v. a. pre sem'a lipsitoru d'in Galiti'a.

Urmeza referatul comisiunii despre tratarea formală a proiectului procedurei civile, si se primește eu unanimitate.

Br. Lichtenfels raporteaza despre dechiaratiunea ctelui de Thun, ~~prin care numitul conte~~ si moiveza absentarea de la siedintele casei in modulu urmatoriu: Conte Thun recunoscce continuitatea de dreptu a constitutiunii si a casei superiore, care desbate pre bas'a acelei constiutiuni; nu se pot considera ince de membrulu casii presente, pentru cã acést'a nu mai stâ pre basea constitutiunii d'in 1861, prin urmare dlu conte nu se crede in lepratitul a ocupâ locu in cas'a acést'a ca membru pre vietia.

Comisiunea de petitiuni propune a dechiarâ, cã protestâri in contra constiutiunii santiunate de maiesitatea sa nu se potu concede; de alta parte era-si nu se pota sili nici unu membru a luâ parte la petratârile casei in contra convingeriloru sale de dreptu, pana candu ince respectivulu nu se va dispensa de acesta demnitate prin maiesitatea sa, cas'a-lu va considerâ de membru alu, remane dara in liber'a voia a duii conte a cere de la maiesitatea sa dispensarea de demnitatea unui membru a casei superiore. — Propunerea comisiunii se primesce prin majoritatea voturilor, clericalii si căti-va Poloni voteza in contra propunerii.

Se mai cetesecu nisice petitiuni si se strapunu ministeriului de justitia, si cu acestea se inchia siedint'a.

Ca s'a deputatiloru senatului imperialu desbate proiectulu regimului referitoru la tratarea disciplinaria a oficiantiloru judeciali. Fatia cu starea anormala de pan'acum a statului judecialu, trebue se recunoștemu, cã proiectul de fatia contine multe dispusetiuni salutarie, si e menitu a liberâ incâtuva pre bietulu ju le arbitriulu, ce domnia pana acum in causele disciplinarii. De alta parte ince trebue, se marturismu si accea, cã de la unu ministeriu liberalu si democraticu, cum e celu d'in Translaitanu, amu acceptat, cã va asigura dep'iu a ne dependantia a statului judecatorescu, expresa in legile fundametaria de statu. — Cu multu mai mare importantia are pentru noi proiectulu despre nou'a organisatiune politica a tierelor representate in senatulu imperialu. Antâiul proiectu pentru organisarea administratiunii politice se dateza d'in 1849. Bach, ministrulu de interne crede a pre atunci, cã nu-si potte inaugura regimulu seu mai bine, decât prin despartirea justicie de aministratiune. In scurtu tempu organizâ Boem'a, Austr'a superiora si inferiora, Tiro-lulu etc. cu unu cuventu intregulu complexu alu tierelor ereditarie. Dar abît trecusera patru ani si justitia ear se complică cu administratiunea, si organisatiunea acést'a remase alfa si omega a guver-

nârii austriace in decursu de 14 ani. Proiectul de organisatiune a lui Schmerling din an. 1863 fu de o parte atât' de maneu, de alt'a atât' de complicat, incâtu senatulu imperialu nu-lu potu luâ nici ca baza de desbatere.

Elaboratul mai nou alu ministrului Gisera procede d'in principiulu despartirii justitiei de administratiune.

Tierele senguratece se voru impartî in „capitale districtuale“, cari voru portă administratiunea politica pentru intregulu districtu, afara de orasiele mai mari cu statute comunale proprie. O parte d'in agendele, ce le provede acum centrulu imperiului va trece in administratiunea politica a diregatorielor provinciale, si aceste-a voru impartî afacerile loru de pana acum cu diregatoriele comunale, pentru de a statoru prin acést'a decentralisatiune autonomia tierelor si a comunelor pre base solide si durabile. „Autonomia tierelor, dîce Giskra, nu numai cã se va sustine intacta, ci d'in contra sfer'a ei de activitate se va estinde inca, precum pretindu dorintele poporatiunii si scopulu administratiunii.“

Detaiurile organisatiunii celei nove le vomu imparatesi on. publicu la tempulu seu asiè, precum se voru statoru prin senatulu imperialu, pana atunci amu voitu numai a atrage atentiunea cetitorilor nostri asupra principielor ce le urmaresce regimulu translaitanianu la constituirea statului pre basea de centralisârii, a autonomiei tierelor si a guvernârii proprii, pre candu noi Cislaitanii trebuie sê ne inchinâmu nesatiosului molochu magiaru, care stâ sê inghită lumea intrega.

Siedint'a d'in 19 martiu a casei superiore

Nici o siedintia parlamentaria n'a produs asta asta-di a casei superiore, in care incepe desbaterea despre legea de casator'a. — Naintea casei staturilor stau grupe inlesate de omeni, caror nu li-a succesu a capetă bilete de intrare. Curtea palatiului inca e plina de omeni, cari accepta cu nerabdare a fi instruiti despre cele, ce se intempla in sala. — Sal'a desbaterilor a imbracatu o fisionomia estraordinaria de festivitate. Galeria e indesata de publiculu numerosu si distinsu. In logia diplomatorilor unu număr mare de dame si domni d'in societatea cea mai inalta. Pre bancele, rezervate pentru cas'a deputatilor se afla d'in delegatiunea magiară: Somsich, Pulszky, Sennyey, Ghyczy, Csengeri, Haynald, Kerkapolyi, etc. — Ministrul imp. de finantie, Becke, ca ospet. — Membrii casei n'au fostu nici candu adunati intr'unu număr asiè de mare, insu-si betranulu poetu Grillparzer, propitul pre bâta si condusul de contele Auersperg si vicepresedintele academie, Karajan.

Pre banc'a regimului: Auersperg, Plener, Hasner, Herbst, Berger, mai tardu si Potocki. Arciducii nu sunt de fatia.

Presed. Colloredo deschide siedint'a la $1\frac{1}{2}$ ore, se cetesce si se autentica protocolulu. — Principele Lubomirski depune votulu ca membru alu casei. Princ. Sangusko presenta o petitiune d'in Galici'a cu 2500 suscrieri in contra legii celei nove de casator'a. Conte Auersperg predâ alta petitiune pentru delaturarea concordatului.

Ctele Thun face cunoscutu, cã decisiunea casei referitora la depunerea mandatului, ca se roge adeca pre Maiestatea sa a-lu dispensa de demnitatea unui membru a casei de susu, n'a potutu-o implini d'in causa, cã acea decisiune stâ in contradicere cu convingerea sa, a facutu ince aretare la Maiestatea sa despre aceea decisiune, si in urmarea aceia a primitu urmatoriul autografu :

„Iubite conte Leo Thun! Pre basea aretarei ditate de asta-di nu me vediu motivat a te dispensa de demnitatea de membru alu casei domnilor u. De acea dta vei ave a-ti implement detorintele ca atare. Vien'a 18 martiu 1868.“

In urm'a acestui autografu, mi-tienu de detorintia a luâ parte la pertratarea de asta-di.

Principele Windischgrätz: Am sê facu numai una observare personale. Mi-tienu de detorintia a precisă pusetiunea mea chiaru si cu franchetia. Metienu chiamatu a repet, cã principiele insfrate suntu a le mele.

Se nasce o disputa scurta intre Windischgrätz si bar. Leichtenfels, care se finesce cu declararea presiedintelui, princip. Colloredo Mansfeld, că daca nu va decide cas'a altfeliu, protestul lui Wind. nu se va lăua în protocol.

Se incepe petratarea legii de casatorie.

Cetirea proiectelor, majoritatei si minorității ocupă $\frac{3}{4}$ de ora. Pre bancele ministr. Giskra, Taafe si Potocki. Dintre ministri ung. se află în sala Andrassy, Festetics si Gorove, cari ocupă locu langa delegației ung. (Pre la $12\frac{1}{2}$, ore siedintă se continuă inca.)

D'in Delegatiuni.

Comisiunea bugetară a delegațiunii senatului imperial a decis a sustinere concluzulu său despre dotația ambasadorului d'in Rom'a, in celelalte puștiuni se va alatură concluzelor diverginti a le delegațiunii magiare.

In siedintă d'in 17. martiu comisiunea bugetaria a delegațiunii austriace s'a invotu a partină doarintă delegațiunii magiare, ca conformu legilor fundamentarie de statu să se primeasca in academii orientala teneri de ori-si-care confesiune; cu privinderea cestiuene de viremente comisiunea va sustinere concluzulu său de mai nainte, se invoiesce in se, ca spesele pentru cancelari'a de cabinetu a Maiestății sale să se scota d'in bugetulu comunu, precum statorele delegațiunie magiara. Spesele pentru administrarea detorielor de statu inca nu se voru consideră de comune, si cele 868,810 fl. pentru contabilitatea centrala militaria se voru compută in bugetulu militariu.

Sabiu, 13 mart. 1868.

Romanii in Dualismu.

Candu se vorbesce despre liberalismul si constitutionalismul Austriei, nu se iā in privire consolidarea si sustinerea statului, fără numai cuprinsulu politicu alu unei constituioni, in cātu prin ea se poate orbī lumea. In dilele noastre s'a facutu in Austria cele mai varie incercări de constituione. Diplom'a d'in Octobre a tientat la organizarea unei monarcie prin impreunare cu drepturi publice si istorice a toturor tierelor si regatelor. Constituionea d'in Fauru s'a silutu a formă unu statu centralisticu — constitutionalu. Prin Dualismu, s'a cercat să se mantuesca unitatea statului prin formarea a doue dijmetării la unu anumită gradu, dară totu si impreunata prin delegațiuni si prin gubernatiunea comună.

Unde s'a mai vediutu asiile sariture prin constituione in tempu asiile de securt?

Luptele intre Aristocratia si Democratia, intre privilegiile istorice si principiile moderne au produs si diversele straformări in constitutionalismul austriac. Romanii ca poporul republican au formatu si aici in Daci'a totu de un'a opusetiune contra Aristocratiei, si au versatu sange la ori ce ocasiune in contra Tiraniei. Terenul nostru de seculi s'a restrinsu la eluptarea de drepturi politice ca natiune si ca factoru poternicu in statu.

E unu anu si dijmetate de candu o fractiune de romani alerga ca regele Lear prin vifore strigandu că noi prin Dualismu n'avem de cātu să castigāmu. Se lapeda de terenul pentru care ne am luptat in 400 de ani, se arunca pre calulu albu alu constituioni magiare, neconsiderandu că drepturile tierelor nostre si in specie a le Romanilor nu potu se intre in cadrele legilor ungurescii.

In 1848 voiamu independentă tieriei, acum voim stergerea ei, atunci voiamu aperarea drepturilor nostre, acum cercāmu vinderea loru. Atunci erăm aoperatorii statului, acum suntemu si ne recunoscem de revoluționarii acelui-a. Astfelu facu acei-a, cari voru să schimbe banconotele fără ipoteca d'in 63, 64 (unu romanu in Brasovu) cu bani ungurescii.

Candu e vorba ca natiunea si poporul romanu să castige prin Dualismu, trebuie să avem in vedere punctele principale, la a căroru efectuire se neștimu d'in tote poterile. Filo unionisti insa nu ne spunu nemica ce au de a dobendi Romanii prin Dualismu si ce voru se elupteze de la magiari. Aici se vede retacirea loru politica a carei urmari le semte poporulu. Parlamentulu si ministeriulu ungurilor nu voru concede nece unu dreptu la o natiune, care nu scie se pretinda si nu scie se-si elupteze, si pana candu ea se poate portă de arbitriulu egoisticu alu unui si altui-a.

Cascigāmu atunci, candu vomu avè o lege electorală basata pre principie curatul representative, căci pusetiunea nostra in trebile politice are insemnătatea cea mai mare.

Cascigāmu atunci, candu se recunoscce autonomia tieriei, căci fără autonomia nu potem avè drepturi politice, nice representatiune amesurata intereselor nostre;

Cascigāmu atunci, candu legile d'in 48 se voru desbatе in diet'a nostra propria si candu contractul de uciune va fi subserisul de ambe părțile in reprezentatiunile sale legali.

Éra pentru că Ungurii voru fi asiile marimosi, că voru lasă se treca printre parții adunării d'in Pest'a nescse articuli de sinode baserecesei si voru inarticula o mitropolia romana nu cascigāmu.

Romanii se află pre altu terenu de dreptu publicu de cātu ca de la Dualismu să potem cascigă ce-va. Noi am pierdutu multe pana acum'a si tota activitatea nostra facia cu Buda-Pest'a nu pote fi alt'a de cātu să aperāmu celu putienu caminulu si altariulu, căci dabit deus his quoque finem. Eu sum convinsu că voi nu ve veti supune arbitriului a 20 de insi ce stau in plat'a regimului, in urm'a carei trei milioane se fia éra sclavii secliloru trecuti. Siguritatea, că ve pierdeti drepturile, nu va lasă inimile vostre neturburate.

Noi plangemus cu amaru certele nefericite, cari s'a nascutu intre prietinii poporului si iau despartită de — o lalta. Noi patimim nu numai prin debilitarea poterii, ce o pote aduce unitatea cu sene, dara si prin pierderea renumelui. Aceste certe au servitul numai spre binele inimicului nedependintei tierei. Amici cei adeverati s'a superat si s'a implutu de amarea. Amicii cei falsi si astuti, carii produc si nutrescu tota disordinea si neintelegererea, vedu fructele diabolismului loru cocandu-se preste acceptare. E tempulu pentru toti cari cugeta seriosu, cari voiesc binde poporului, cari nu accepta interese personale, cari suntu destulu de nobilile ca se preferă invidie personale bine comunu alu societății, e tempulu pentru toti aceia, că se mediteze midilocele pentru salvarea dreptului si independintei poporului.

Sesiunea parlamentului magiaru petrecu doi ani numai tandalindu, cugetati că dupa acesti ani de peccate, vinu ani de pocantia. Nu s'a facutu nimicu pentru noi, cum suntem asta-di. Ardealul e datu in man'a libera a ministeriului, si parlamentul tace si ride.

Daca veti luă in consideratiune, că sub tote scaimbarile de ministerie, ce au caracterisat statul acesta si-i sterse totu nimbulu ilustru, regimulu nece odata n'a fostu aplecatu spre acésta, atunci trebe să pricepeti luptă mare ce ne accepta facia cu elu.

Eu sciu, că in tiera domnesce unu spiritu de opusetiune; eu sciu că este in popor unu fondu de minte sanctosa, care nu se poate insiela.

De la 48 si pana astazi au trecutu 20 de ani, o scola politica destulu de lunga spre a cunosc slabițiunea cabinetelor, candu ele nu suntu sustinute de popor si de a-si sci apretiu fia care natiune poterea sa ca factoru in statu. Magiarii atunci voiau uniune cu arm'a, acum o cerca cu politic'a; atunci era serisa pre buzele fia carui magiaru, acum adusa la proclamare de unii barbati amici Vienei, pre candu ori care altu poporu le subtrage totu ajutoriulu. Daca astazi o parte d'in Romani s'a aliatu intru efektuarea definitiva a statului ungurescu, poporul remane suntu si nepetatu la tote, ce se facu pre numele lui. Cu despotismulu machiavelisticu si cu feudalismulu in oficie poporulu nu s'a insocitu nece odata, ori cum au cercatutu tiranii să-i scota invoieira.

Voi Romanii Ardealului aveți principiale vostre, cari nu s'a potutu stramută in 20 de ani.

Noi nu recunoscem Parlamentulu Ungurilor, ca unulu incompatibilu cu dreptulu tieriei nostre, pentru că independintă tieriei nostre este Paladiulu toturor drepturilor civile, politice si religiose; dreptulu legislatiunei propriu este o parte esentială a constitutiunii nostre, cace prin altu parlamentu nu trebuie nice să se atace nice să se controleze.

Noi nu recunoscem uniunea, căci e facuta prin fortia, ér nu prin invoie comuna.

Noi nu recunoscem poterea si valoarea legilor, pana nu vomu avè o lege electorală corespondentă pusetiunii si intereselor nostre in statu.

Sperāmu cu incredere, că Maiestea Sa, in intenționul repetitelor de declaratiuni pre'nalte si soleme, că uniunea are să se faca cu invoieira toturor factorilor, nu va sanctuă neci o lege, ce atinge patri'a nostra, pana atunci, pana candu representanti adeverati ai poporului nu voru fi collocatul la aducerea acelor in camer'a nostra propria.

Periculu, ce ve accepta, lu sciti si-lu semtii cu totii. Nu intardfati la ocasiunea favoritoria să ve manifestati detorintă vostra cătra voi insi-ve, cătra urmatorii vostrii, cătra Dieu si patria, atunci va ramane o mangaiare că libertatea politica nu a apus.

D.

pare in se, cumea despre esenția lucrului a tacutu; după ce dsa refleteza in conștiinția, pre d. episcopu la indetoririle sale de patronu, provocandu pre bine acomodatul la frase solemnă: „Nici eu nu voi fi mai micu de cātu Vulcanu“, numai de cātu areta trebuintă ne mai amanavera a numirii mai multor profesori straordinari, de gimnastica, desemnu si pictura, regens chorii „si a uneia tipografie sub cuventu, că timpul progrezeza, si bietulu jude romanu, — copleșită de măsări, fără prospecte de favoruri, acusi in carieră publica fiindu indrumat unice la sarbed'a sciintia, si dezeritate, cascigă „proprio marte“ ca totu atâtea medie pentru „modus vivendi“ ce este capulu lucrului, numai si nunaiurgandu paralelu cu cultur'a junilor de la alte gimnastic straine, pote raspunde acceptări comune, si a-si ascură venitoriu-lu său.

Subscriemu deja apelulu nobilu, si binevenitul alu d. corespondinte d'in Beinsiu; da vedi bine pentru că ne dore la sufletu, vediendu pre căte unu jude studiu d'in gimnastic romane — facemus exceptiunea cuvenita — in aseminare cu junii unguri si nemti, celu-a bovisatoru diliginte, cu mai multa sciintia teoretica, inse duru si rusticu; cestia cu ne-suntia mai usiora, junci moderni, — unu ti-delinieza, altulu depinge, celu-alaltu ti-canta, cu cetera etc. converseza etc. pentru că gimnastică indeletnicescse miscarea corpului, aiepteza gesticularea; si apoi nu scim cu insema in vietă acésta rafinata o simpla ochire? delineamentulu si pictură dilateza geniulu mintei contemplatice si observatorie, cantulu si muzica nobilitea sentiulu, etc. dar' apoi noi romanii să nu perdem d'in vedere că strainii ne supranumescu, de si cu nedreptulu, „grossolanii“; deci tote studiile anumerate le acceptări cu nerabdare a fire intruduse sistematice in gimnasiul de Beinsiu; si nici de cum paliativu, cum s'a intemplatu pana acum: éca asiile: na cantore! 21 fl. la anu d'in fundulu gimnasiului, — si nu cum-va d'in pusunariul patronale — apoi tu canta la gimnasiul in-tregu: D'in stragi'a de manetie pana in nopte (pentru romanu e buna si mamalig'a cu lapte; —) cum scii pre grecesce, ori si bulharia; apoi „dta docinte normale, trebuie să te pricepi cătra desemnu, — cu tote că nu intielegi — pentru că si alti docenti d'in a IV-a norma intielegu asiile ceva; deci vei fi profesor de desemnu in clas. I-a gim.; carpesce estempu cum vei poti, acu-si la anulu venitoriu in Cl. II-a y-a fi progresulu imbucuratoriu; pentru că temeiul n'a fostu rateciu; — bani vei primi 100 fl. ori d'in fundu, ori pusunariu? cătu pentru gimnastică, romanulu e bunu si de ruga si de fuga, de urecatu se scie urcă — pre arburi — să proptim si căteva lemne si scleme, să-i incordāmu, eic si nesci funi — căci guvernul asiile vre? (bine inse se ne insemnămu, că la aparatele gimnastice fie bune, fie rele, inca nu s'a facutu incepertulu, ei noi conchidemus numai d'in celea premerse, daca inse vomu luă scire, că e lucru cu tréba, vomu face să resune in publicu „Osanna!“ de nu ne va prevent cumva correspond. d'in Beinsiu, atât'a, nimicu mai multu despre cantu, muzica, si tipografia.

Deci, ce ne mai dore pre langa atâta profesori cestraordinari? ne mai dore lipsa solicitata chiar si prin guvernul pentru profesori de studie, publici ordinari; ori mai bine barbati de specialitate, — nu detragemus felii in genere, abstragandu de la unii carpitoi, fără convingere romana, unulu ultramontanu, vr'o doi in atila scurta la dñe mari; (judanii aru eschiamă la acesta hula not. cul.) d'in cualificatiunea bravilor dñeri ai gimnasiului Vulcanianu; am dorì inse, ca in venitoriu să fim mai practici; (d. e. ca brasovienii) in locu să educe dieces' cu bani scumpi la universitatea de Pest'a si Vien'a*) preoti, căte in 4 ani, să educe in trei ani profesori publici pentru gimnasiul de Beinsiu, si preparandu domistica; atari barbati cualificati, voru termina in anulu alu IV-lea studiulu intregu teologicu predatul de cutare canonica. — Cu acesta modalitate nu dau patru ani, si gimnasiul de Beinsiu precum si preparandu va inflori cu barbati de specialitate, totu atâta-a profesori publici.

Acestea le am mai dorì noi, catra reformele venturate prin d. corespondinte de Beinsiu; si apoi numai atunci credemus, că va pausă fericitulu Vulcanu in pace; unu gimnasiu publicu, pentru ca să fie publicu in fapta, trebuie să anumere in colegiu, celu putienu in jumetate — si nu unicu unulu, ca de presentu — barbati publici de specialitate; asiile preindre civilisatiunea, si soliciteaza insu-si guvernulu.

Dicemus inse numai că dorim, pana candu va cadă „Concordatulu“ a totu potinte (tempulu e la usia!) (Să reinvie Sinodele! nota culeg.) si se voru

*) Fă bine si erta, dar in asta privintia mai slabesc cu argumintele, căci teologii crescute, celu putienu in seminariu si la universitatea d'in Vien'a, au devenit nu numai preuti zelosi, eminenti, ci si romani alesi, ilustri. Pest'a nu produschi aru astfelu de rezultate, căce atmosfera magiară satoriu-tempesce.

Oradea-mare, 16 martiu 1868.

(Inca ce-va, nu numai gimnastica s. c. l. si ce cade d'in ceriu.)

Cutare d. corespondinte d'in Beinsiu ni-a atras multu atenția nostra prin comunicatele sale in nr. 33—34. ai „Federatiunei“ in cauza unicului nostru gimnasiu superior romanu in Ungaria, in se

revindică drepturile basericei, de a dispune despre verile sale; acu-si atunci ni vom trage socola cu magicii si lingâii, cari la tote apelurile nobile, reflesunile sincere in publicu si privatu ti-respun-
sa: Nu trebuie iritatu pre cutare si cutare ilustrata-
re, cu pretensiuni pentru baserica si scola, seu
sciti, ca se cheltuesc banii si pre alte multe, d.
caletorie in tiere indepartate, (in diecesa inse neci
data, seu intrebati pre Satumaren? not. cul.);
iar apoi diet'a tierei catus mai consuma? apoi
pentru S. S. episcopulu nostru „sciti bine
la Beinsiu au datu 600 fl. la anu d'in ve-
stul morei de Holodu, (solicitatu de impregiu-
tri arditorie) alti 120 fl. pentru nesce lini? (?)
era solicitatu) si mai alti 125 fl. pentru nescari fi-
gure de desemnu, acum'a inca nu dice ca nu va face
pentru gymnastica, si pentru altele catus va potè, etc.“
erea bine recunoscemu si suntemu multiamitori, dar
neajunsurile nostre natiunale sunt „legiune“ era aju-
torulu in asemenea cu lipsle, despase. Ni-aducem
minte de cuvintele unui procuratoru romanu, pro-
nunciate cu nobila indignatiune cu ocasiunca insta-
tiunii la prandiu in sal'a seminaria „un u epis-
copu nu e D dieu ca sa se faca tote!“ ceca ce
u era de lipsa a se spune, ca ci o suta de preuti, ca
era de fati'a, o scie totu asie de bine, noi inse nu
retindem fapte de a le atotu-potintiei divine, ci nu
mai omenesci, amesurate poterilor, si neajunsurilor
noastre.

ROMANIA.

Lege pentru drumuri

datata de Camer'a legiuitoria in siedint'a de la 1 martiu 1868.

CAPU. I.

Dispositiuni generale.

Art. 1. Tote drumurile seu cale de pe intregul ter-
itoriu alu tierei, atatul cele esistente catus si cele ce se voru
eschide in viitoriu, se impartu in patru categorie:

- a) Drumuri seu cai natiunale.
- b) Drumuri judetiene.
- c) Drumuri vicinale.
- d) Drumuri comunale si strade d'in orasie.

Art. 2. Calele natiunale suntu acelea cari plecandu d'in
capital'a tierei se dirigu catra deosebitele capitale de districte,
oruri seu trecatori de frontiere si au caracteru de interesu
generalu.

Art. 3. Drumuri judetiene suntu tote acelea, care punu
in legatura directa doua seu mai multe capitale de ju-
diciu, cari punu in legatura osebile plasi alo unui judecicu
capital'a sa, seu care plecandu de la capital'a judecicului ajun-
sa la unu portu seu frontiera.

Art. 4. Drumuri vicinale suntu tote acelea, cari punu in
legatura diferitele comune intre ele sere cu resedint'a suptu-
prefectorei.

Art. 5. Drumuri comunale si strade suntu acelea, care
marginescu pe teritoriu unui comune fara a face parte
in vre un'a d'in categoriele de mai susu.

Art. 6. Tote calele aretate la art. 1 facu parte d'in do-
meniu publicu, si astufelui elo nu potu fi deschise seu in-
troducere de catus dupa prescriptiunile legei de facia.

Art. 7. Conformu art. 79 d'in legea pentru espropria-
re, largimea cailor natiunale remane de 26 metri, coprin-
du partea impremita seu pavata, acostamentele siantiuri
si doue zone laterale pentru plantatiuni si depozite de
materialu.

Pentru drumurile judetiene largimea loru totala se sta-
tonicesce a fi de 20 metri; pentru drumurile vicinale de 15
metri.

In traversarea oraselor si tergurilor, largimile mai
su aretate voru fi statornicite dupa trebuinta.

In fine largimea drumurilor comunale si a stradelor
si otari pentru fia-care d'in ele de catra autoritatea locale
competinta cu ocasiunea statornicirei loru fara se pota fi mai
mica de 10 metri.

Art. 8. Tote dependintiele unui drumu de ori-ce cate-
gorie precum: poduri, apeduce, ziduri de sprigire, siantiuri,
de cantonieri, plantatiuni si podetie peste siantiuri ce dau
sesu drumurilor laterale, facu parte d'in acelu drumu, si
astufel, se construe si se intretiene cu resursele afectate lui.

Art. 9. Ori-ce drumu de ori ce categorie urmeza fara
intrerupere in traversarea comunelor rurale si urbane.

Etu se executa si se intretiene in tota intinderea cu mi-
dioclele afectate lui; pentru partile aflate in traversarea ora-
selor si tergurilor, acest'a se marginesco numai la sioseu a
propriu disa, adica partea impremita seu pavata si acostamen-
tele seu trotoarele remaindu ca cele alte dependintie ale calei
se construite si intretiene de comunele acelor orasie
si terguri.

Art. 10. In conformitate cu art. 63 d'in legea consiliu-
jorului judetiene clasarea seu declararea unui drumu de cale
natiunala seu judetiena se face prin o anume lege; totu ase-
menie se va urm'a si pentru scoterea loru d'in vre una d'in
aceste doue categorie. Pentru drumurile vicinale clasarea se
face prin ordonantia domnesca, asupra avisului consiliului ju-
detianu.

Clasarea si declasarea drumurilor si stradelor in co-
munele urbane se va face de consiliul comunelor fara alta
autorisare.

Pentru drumurile comunale si strade in comunele rura-
li, clasarea loru se va face prin ordonantia comitetului per-
manentu asupra propunerii consiliului comunala respectivu.

Art. 11. Ori candu vre-unulu d'in drumurile natiunali
asta-di esistente se va otari a se inlocui cu unu drumu si-
seluitu, terenulu ocupatu de drumulu vechiu se va
lasa fara despagubire in profitulu proprietati pre care
elu se afla, eru terenulu trebuitu pentru nou'a cale se va
luu asemenea fara despagubire, afara numai candu prin desehi-
dere nouei cai va fi necesitate a se desfintia cladiru, sadiri,
imprejmuri si altele, pentru care se va urm'a conformu lego
de espropriari pentru causa de utilitate publica.

Acesta despagubire se va statornici de catra comitetu-
lu permanentu asupr'a raportului a doi esporti numiti unulu
de sub-prefectu si celu-altu de proprietarulu locului. In casu
de neunire, comitetul permanentu numesce unu alu treilea
esportu, trasu d'in sinulu seu prin sorti, si care unindu-se cu
unulu din ambii esporti otaresce definitivu.

Art. 12. Portiunile de cai natiunale sioseluite ce se voru
parasi prin declararea conformu art. 11 in urmarea unei schim-
bari de traseu seu deschiderea unei noue cai, in aceea si direc-
tiune, se voru trece prin aceea-si lege intre drumurile judetie-
ne seu intre cele vecinale dupa nutur'a loru.

Art. 13. Materialele de piatra seu pietrisu trebuitoriu
la constructiunea si intretienerea toturor drumurilor aretate
la art. 1, se voru estrage d'in prunturile gărleloru, si d'in ca-
rierile deschise seu care se voru deschide, fara alta plata de-
catus despagubire pentru suprafaci'a degradata, cu estragerea
si drumurile de trecere.

Capu. II.

Despre calele natiunale si drumurile judeciane.

S. I. — Constructiunea.

Art. 14. Inlocuirea drumurilor natiunale prin siosele
nu se pota face decatus in virtutea unei legi care va autorisa
si alocarea creditelor necesarie in osebile exercitie pana la
complet'a terminare.

Art. 15. Constructiunea unui drumu judecianu se va
intreprinde in virtutea unei ordonante domnesci data asupra
raportului ministrului lucrarielor publice in urmarea inchir-
aroji consiliilor judetiene interesate, care voru propune si re-
sursese trebuitorie conformu art. 51 d'in legea consiliilor si
prescriptiunilor lego de facia.

Art. 16. Candu unu drumu judecianu se va intinde po-
ste doua seu mai multe districte, fia-care d'in ele voru trebui
da resursele necesarie pentru constructia parti, ce va cadu
pe teritoriu seu.

Art. 17. Candu vre-unulu d'in judeciclo interesate la
constructia unui drumu judecianu ar' intardia de a propune
resursele necesarie pontru constructia parti ce-lu privesc, si
guvernul va pote ordona e... judecicului a sumelor supimate.

Art. 18. Candu resursele unui judecicu voru si neinde-
stulatoare in proportiune cu costulu iniștiaticei unui drumu ju-
detianu guvernului va potè veni in ajutorulu acelui judecicu priu o
subventiune d'in cas'a Statului; inse acest'a va trebui a se
face prin o anume lege: aceste subventiuni se voru da de
preferintia judecicelor cari n'ar' ave inca pe teritoriu loru
deja construite cai natiunale.

S. 2. — Intretienerea.

Art. 19. Intretienerea cailor natiunale atatul sioseluite
catus si naturale precum si tote dependintiele loru se face de
catra guvern, cu fondurile alocate in bugetulu generalu.

Art. 20. Intretienerea drumurilor judeciane atatul sio-
seluite catus si naturale impreuna cu tote dependintiele loru se
va face cu resursele judecicului, ce se voru otari in fia-care
anu de consiliul judecianu.

Art. 21. Candu vre-unulu d'in judeciclo neglige intre-
tienerea unui drumu alu seu, guvernul va trece ex-oficio in
budgetulu judecicului resursele necesarie pentru acest'a.

(Va urm'a.)

Noutati Straine.

FRANCFIA. „Jurnal-ulu des Débats“ face nisci
observatiuni melancolice cu privire la turburârile
le d'in Toulouse si Nantes, discundu, ca de 16
ani spiretulu publicu acuma se misca pentru autâl'a
data d'in cause materiali, mai cu' sema pentru con-
scriptiune si pentru sarcinile nesuportabili a le contributiunilor. Cata deosebire intre starea spiretului
de asta-di si intre cea de acu sunt 40 de ani? In
anulu 1830 animele n'au fostu atifiate d'in causc
atatul de neinsemnate, precum neci pre tempulu re-
volutiunei d'in fauru alu anului 1832. Cause spiret-
uali si morali, seu dora chiaru si chimere avanturose
se au fostu, cari au inarmatu pre atunci braticle ce-
tatienilor, si de-si mass'a candu si candu nu avea
dreptu, miscarile erau totusi nobile, si poteci intre-
vede in ele urmele spiretului maretii francescu. Tote
s'au schimbatu de atunci, si istoria va insemna cu
gele, ca dupa unu absolutismu de 16 ani poporulu
s'a miscat pentru prim'a data d'in cau'a legei militari
si d'in antipatia junimei francesc catra militari.

Foile francesc capeta d'in Toulouse scirea, ca
ordinea este restabilita. Capii turburârui sunt arestatii.
Conducatorul loru principale a fostu unu profesorul
care avea chiamarea de a veghià a supra invetiacei
loru, cari i erau incredintati, si a corepeti cu ei. O

foia d'in Toulouse scrie, ca in 11 a l. c. o trupa de
1200 de omeni a trecutu prin suburbii, si a voitul se
intre in cetate, inse fù impedecata si imprasciata prin
militia. Portatoriul standardului rosu fù arestatu.
Asemenea turburâri se intemplara si in Montauban.

Alarme de strade de acesta natura, cari se in-
templa in Franci'a, nu potu se considerate fara
nici o insemnate, fiindu ca istoria dinastiei napo-
leoniane cuprinda mai multe intemplieri, asemenei
acestora, cari au avutu urmârile loru.

Cateva schitie d'in epistol'a volante, care
aparà de cateva d'le la Parisu, ni sunt inaintea
ochiloru. Carticic'a acest'a este: „Titlurile dinastiei
napoleoniane“ seu „Meritele dinasticii napoleoniane.“
Diurn. „Patrie“ dice, ca opulu acestu-a compareaza
voturile de sub Napoleon I cu voturile, prin cari
Napoleon III fù chiamatu una dupa alt'a la adu-
narea constituante, la presidiulu republicei si in
fie la tronulu imperatescu. Brosiurita acest'a
este intregita priu documente istorice, si mai
alesu de acelc, cari se referesc la constitutiunea
d'in 1852 si la modificatiunile mai tardive a
acest-i-a. Epistol'a volante nu se occupa de presintele.
Imperatulu si-esprime dorint'a in brosiurit'a acest'a
ca francesii se intrebuintize in modu loialu concesi-
uni date pana acum, si prin acest'a se faca
demui de concesiuni ulteriori. Diurn. „Fr. Cor.“ serie:
„Ce s'atinge de partea principale a brosiurei, ea nu
este decatus statistic'a voturilor, cari au facutu pre cei
doi Napoleoni alesi adeverati ai poporului. Se va face
intrebarea: Ce insemneza publicatiunea acest'a in
momentul de fati'a? Unii d'ici ca respunsulu este pre-
fatiunea cartii, era altii ca epilogulu, si in acest'a spe-
resa acei-a, cari atribuesc acestoi brosiure una in-
semnate de manifestu. Napoleon inse nu s'a inda-
tinatu a se provocà la traditiunile istorice a le famili-
iei sale, candu se resolvesce la ce-va progrese.“

ANGLIA. Declaratiunea lui Disraeli in contra
a lui Russel. Indata ce Disraeli ajunsé a fi mini-
stru, tramise catra tote diurnalele o declaratiune, ce
a facutu-o in contra lui Russel si care suna:

Russel dechiararà in cas'a lordilor in noptea tre-
cuta, ca cu m'asiu fi laudatu in Edinburg, ca in de-
cursu de 7 ani, in care tempu m'am arestatu in contra
a restringerei censului de alegere alu cetatilor mai
mice, mi-am maritul partid'a cu scopu de a potè efec-
tui o restrangere inca si mai marginita a censului, si
deciu propusera inimicim' mei. Principiulu meu este
a nu luu cunoescinta despre aceea-si faca, cine-va mi-
ca acusarea se face inaintea unui adunarii inalte si nu-
merose si prin unu barbatu, care a fostu si ministru
presidinte, nu potu a nu dechiararà ca acusarea este
nefundata. Eu nu am d'isu nici una-data asie ce-
va in Edinburg. — Am d'isu, ca partit'a tory,
dupa ce nu a potutu duce in indeplinire proiectulu
(bill) seu d'in 1859, in siepte ani s'a crescutu in spir-
itu parlamentariu si a adusu in decursu de 5 ani 5
decisiuni, cari le amu arestatu in diferito tempuri si
cari sunt: 1) Reformele se fie depline. 2) Represen-
tatiunea se nu se suprime cu totulu nicairi. 3) Se fie
una comisiune adeverata pentru constatarea marginilor
cercurilor de alegere. 4) Representatiunea
comitatelor se se estinda in unu numaru insemnatu.
5) Censulu se se constateze in cercurile de alegere
prin platirea contributiunei. Punctele aceste s'au si
implinitu prin actele d'in anulu 1867. Eca ce am
d'isu in Edinburg si ce este adeveratul.

In siedinta, d'in 12 l. c. a casei repr. inainte
de a se incepe discusiunea asupr'a cestiunei irlandice,
se facura doue interbeliuni interesante. Una a facutu-o Vequelin, intrebandu guvernulu, ca cu ce dre-
ptu a concesu, ca guvernulu spaniolu se pota constru 2 nai de resbelu in portulu anglesu; si ore gu-
vernulu spaniolu nu a vatematu prin actulu acest'a
neutralitatea detorita, la care s'a obligatu sub decur-
sulu resbelu'i intre Peru si Chili. Lordulu Stanley
dechiararà, ca resbelulu, despre care se face amintire, e
finitu, de-si nu esista inca unu pactu formal de pa-
ce. D'in motivele acestea s'a rogatu atatul Ispania
catus si Chili pentru a lise concele a constru nai de
resbelu in porturile anglese.

A dou'a interbeliune a facutu-o Candish, in
causa monumentului lui Oliviu Cromwell. La inter-
beliunea acest'a a respunsu John Manners. Man-
ners este unu barbatu de statu conservativu, adora-
torul si stimatoriul alu privilegielor vechie, elu as-
cepta fericirea Angliei de la sustinerea acestor pri-
vilegie, si asie nu e de mirat, daca s'a scandalisatu,
prin proiectulu facutu ca se se radice unu monu-
mentu lui Cromwell in Westminsterhall langa monu-
mentele lui Carolu I si IL. Respunsulu ministrului
a casiunatu unailaritate generale. „Comisiunea
artelor frumose d'in anulu 1863 — d'ise numitulu
barbatu de statu si ministru — a recumendat, ca se
radicam monuminte pentru fostii regi nascuti d'in
dinasti'a Stuartilor si Braunschweigilor; optu
monuminte — continua oratorele — suntu pregatit-

te, parlamentulu d'in anulu trecutu a votatu sumele recerute pentru radicarea monumintelor in Westminsterhall. Eu inse nu potu recomandă, ca langa monumintele regilor d'in dinast'a Stuartilor si Braunschweigilor să se puna si monumentul lui Oliviu Cromwell." Dupa declaratiunea ministrului, Candlish si retrase interbelatiunea, reindu-si-o cu formularea urmatoria: Invoi-se-va guvernului, ca in Westminsterhall să se radice monumentul lui Oliviu Cromwell, daca persone singuratice voru respunde spesele? Manners indrumă pre Candlish a-si pune la desbatere interbelatiunea sa dupa statutele casei. Cu privire la cestiunea irlandica, se pare, că guvernulul să va ajunge scopulu dorit, adeca, elu va amană deslegarea acestei cestiuni ardiorie pana la inceputul siedintelor venitorie. Opusetiunea de a buna-sema nu va conturbă guvernul in privint'a acést'a. Infiintarea unei universităti catolice nu este partinita de nice una partita. Partit'a liberale ar' doră, ca universitătile să fie luate afara d'in cerculu confessionalismului; era partit'a conservativa se infioră si se scandalizează de cugetulu unei universităti catolice.

Foi'a „Times“ deduce d'in creatiunea de cardinalu a lui Lucia Bunaparte, că elu va fi urmatru papei. Constelatiunea — dice foi'a „City“ ni areta chiaru, că relatiunile intre Rom'a si Paris nu sunt atât de straine, si inversiunarea nu este atât de mare, precum au spusu-o foie'e.

AMERIC'A. In dîlele d'in urma s'au escatu in Boston noue miscări, a le caror'a incepatori se declara intr'o petitiune indreptata cătra congresu, in care ceru desfintarea presiediului, care-precumu se esprimu ei — e contrariu principielor republicane. Presiedintele are atari drepturi speciali, cari in multa privintia intrecoi drepturile unui domnitoru constituutiune, si chiaru pentru drepturile acestea speciali presiedintele se numiă de multe ori „rege cu fracu.“ Numirea acést'a se deduce de acolo, că chiaru si partitele cele-a mai republicane credu, că o republika mare nu poate fi fără de una persona, care să reprezinte ide'a cea mare, ide'a statului.

Varietăți.

* * * (*La avertismentulu „Gazetei Transilvaniei“*). Diurnalul „Osten“, care apare in Vien'a, si apera interesele naționalitătilor d'in Ungari'a, mai cu sema a le romanilor, reproduce avertismentulu datu „Gazetei Trans.“ cu urmatorul contr'a carei-a se luara atari mesure, ar fi chiaru să fui'a in unei veemintie opusetiunali. Feresce Domne! Gazeta Transilvaniei e o foia de totu pacifica si onesta, si intr' unu unicu numeru alu diurn. „Magyar Ujság“ asti mai multu „veninu opusetiunale“, docătu ai potă afi in unu anu intregi ala foiei romane. Pentru ce nu tramite ministrulu magiaru alu justitiei atari ordonantie si diurnalului „Magyar Ujság“, undo a buna sema aru fi cu multu mai la locu? Responsulu e simplu. Fatia cu magiarii, compatrioti ai loru, cei de la potere nu ceteza asię ce-va, era fatia cu romanii, ei frate! astăi alt'a. Fatia cu romanii au omenii nostri curagiul destulu, ci credu, că cu acestia potu face, ce voru vrè. Pote casulu acestu-a va servir de invetiatura acelor'a, cari erau atât de nebuni a cere prin diurnale, si in Senatulu imperiale „libertatea ca in Ungari'a.“ Ce s'atinge de acést'a libertate, lucrul stă cu multu mai rēu decătu d'in coce de Lait'a, in cătu adeca e vorba de o libertate legală, garantata toturora de asemene. Nu invidiāmu libertates acést'a, care suferă, ca ultraistii si agitatorii să scape de pedepsa mai in tote casurile. Atare ordonantia nu s'a tramsu inca nici unei foie opusetiunali d'in coce de Lait'a, ca „Gazetei Transilvaniei“, si ministeriul de justitie nu i-aru trece nici prin minte, a procede in contr'a presei cu astfelui de mediu-loce, cari se tenu de o epoca trecuta."

* * * (*Consiliariulu ministerialu Schäffer*) nu e trambitasiu in osta Abisiniilor. Faim'a, ce amu impartesită-o in nr. trecutu d'in „Neue freie Presse“, că adeca consiliariul min. Schäffer s'ară astă prisonieru in Abisini'a, nu e fundata, precum scrie totu aceea foia, D'in o scrisore a numitului consiliariu, adresata cătra sor'a sa in Vien'a, se vede, că dlu Schäffer in 17 Fauru se astă aprope de Teb'a, si voia a caletori cătra Gizeh; in acea epistola se mai dice, că dlu consiliariu nu va insotii espeditiunea Englesilor in contra Abisiniel, pentrucă tient'a caletoriei sale e Assuan.

* * * (*D'in viéti'a Constitutiunale magiara*) Comitetulu comitatensu al Cetății-de-Balta mai de aproape eră să alegă unu vice-notariu si optu jurati. Comitele supremu candidă pentru aceste posturi 5 romani, si a nume: unulu de vice-notariu si 4 de jurati. D'in cau'a acestei ignoranțe a romanilor, membrulu comitetului J. O. tienă o vorbire dicundu, că in 61 magiarii au dovedit mai multa fratiitate cătra romani, si adauge, că, venindu o data tempulu, candu maghiarii voru ave lipsa de amicii' romanilor, atunci romanii voru fi amicii' lor amici si inimicilor inimici. La aceste comitele supremu response, că numerulu candidatilor stă in proportiune cu numerulu romanilor qualificati. Cu ocasiunea cetirei ordinatiunilor guvernului, si a nume a cetirei unei-a, care se referesc

la lucrările preliminarie a le recrutării, — s'a proiectat, ca de orace oficialelulu, fără ca să fie conchiamatul vr'o siedinta extraordinaria a comitetului cottense, a facutu atari pre-lucrări, cari n'au fostu votate prin dieta, — să se exprime desaprobararea acestei procedure in protocolu, reservandu-se pentru asemene casu dreptulu de pedepsa, concesu si in instructiunile ministeriali. — De-să adunarea se vedea a partiști expresiunea de „desaprobară“, se facura totusi d'in mai multe părți obiectiuni in contr'a expresiunii aspre de „pedepsă“; — in fine, dupa o disputa indelungata, proiectul se primi de către majoritate.

* * * (*D'n'a Dora d'Istria*). nascuta prinsesa Ghica d'in Romani'a, care prin opurile sale si-a castigatu renume universalu, si care pentru meritele sale pre campulu literaturii deveni membru lu soțietății geografice d'in Parisu, e numita acum si membru alu ateneului d'in Veneti'a.

* * * (*Albumulu Înnăltimii Sale Domnitorului Carol I*). Peisagie frumose si costume graciose. D'in ordinulu J. S. Domnitorului vomu incepe a publica in Chromolithografia (litografie colorata) tablouri in caete (fascioare). — Abonamentulu 10 lei nuoi si solvitu inainte pentru fiacare caetu, pretiulatul de micu pentru a să respandi in tote clasele. Ca etulu I. vacuprind: Costume femeiesci de la Argesiu 2. Portretul lui Stefan IV. (celu Mare, dupa unu vechiu tablou alu St. Metropolle d'in Jasi.) 3. Monastirea Tismana. Ca etulu II. in lucrare: 1. Intrarea I. S. Domnitorului in portulu de la Galati. 2. Costume de la Brail'a. 3. Romani'a la Marea Negra. Caetele viitorie voru cuprinde: Monastirile, orasiele, precum si costumele cele mai frumose d'in tiera. Abonamente se primesc la tote librariile si la tipografia lui Ionu Weiss. Stabilimentul artistic alu I. S. Domnitorului pentru respandirea artei sub directiunea C. Szathmary. („Rom.“)

* * * (*Apela la autorii romani*). Societatea literara „Junimea“ d'in Iassi posiede o tipografia completa, a carei intrebantare o pune la dispositiunea autorilor romani cu urmatoarele conditiuni:

1) Ori-ce manuscriftu romanescu, a carui oportunitate se va fi constatatul de unu Comitetu alesu pentru fie care opu d'intre membrii competenti ai „Junimeei“, se va imprima cu cheltuiel'a Societății.

2) D'in vinderea cărilor tiparite, Societatea si rezerva dreptulu de a se indemnisi, socotindu-si cinci galbeni pentru col'a de 16 pagine la una mii exemplare formatulu Charpentier. Banii reintrati au destinarea de a servi la alte publicatiuni de acel'a-si felii.

3) Odata Societatea indominisata conf. art. procedentu, totu venitulu d'in vinderea cărilor este alu autorului.

— facia cu autorii de cărti imprimate la ea, de a le da d'in anu in anu sociocela despre vinderea cartilorloru, resp. de a le responde banii ce li se cuvinu.

5) Ortografi'a, cu care se imprima cărtile romanesci a le Societății, este cea publicata in cartealui Dimitrie Bolintineanu a estut de sub presa „Stefanu voda celu bătrân“ drama in 4 acte. A mai aparut in București „Unu tablou ilustrat cu desenul unu ouel“ monete romane de arama si unu monetar transformarea leilor vechi si parale in lei noi si bani, si versa; asemenea si a toturor monetelor straine in cuiu loru legalu in lei noi; precum si cursulu fiscatu pentru rici si gologani dupa publicatiunea ministeriale. Pretiul

b) Pentru ficsarea pretiului, cu care să se venda o carte imprimata, Societatea se va intielege totdeauna cu autorului ei.

7) Autorii, cari cu aceste conditiuni sunt dispusi a se folosi de inlesnirea, ce le presinta Societatea prin tipografi'a ei, voru binevoia a adresă manuscriptulu loru accluia d'in membrii Societății, care este insarcinatul cu administratiunea annala a Tipografiei (Adres'a: Administratorulu Tipografiei Societății „Junimea“, Iassi, casele Bancei.) Membrulu administratoru da chitantia de primire, inainteza manuscriptulu in desbaterea Societății si, la casu de primire, so obliga in numele Societății la editarea manuscriptului sub conditiunile cuprinse in acestu apel.

8) Manuscriptele, care nu voru pară Comitetului Societății apte pentru imprimatul se voru inapoi indata autorilorloru.

9) In privint'a priorității la punerea sub presa voru fi preferite cărtile pentru usorul scoleloru.*

* * * (*Der Osten*). Amintiranu mai de multe ori de spre aceasta foia septemanaria, ce apare de la 1 ianuariu a. c. in Vien'a, edata de H. Bresnitz si redigeata de J. Dobrowolny. Impartesim cu astă ocasiune invitarea de prenumeratiune, ce ni se tramite, in urmatoriele: „Programul foiei „Der Osten“ este o constituire decisivu autonoma a Austriei pre baza dreptului egale pentru tote popoarele si confesiunile. „Der Osten“ si-va intorce cea mai mare atenție spre intregul orizontul europeu, si de aceea este neîncungurata de lipsa pentru totu insulu, care voiesce a se insruie despre raportele politice, naționali-economice si istorice a le orizontului. „Der Osten“ fiindu tare latitu in orizonte, se recomanda cu deosebire si pentru insertiuni. „Der Osten“ este totu odata foia septemanaria cea mai efina; ea costă pentru Vien'a 5 fl pre anu, 2 fl. 50 cri pre 1/2 de anu si 1 fl. 25 cri

*) Diurnariile romane, cari n'au publicat inca acestu apel, suntu d'in nou rogate a lu-reproduce.

pre 1/4 de anu. Pentru regatele si tierele austriace 6 fl. pre anu, 3 fl. pre 1/2 de anu si 1 fl. 50 cri pre 1/4 de anu. Pentru strainele 10 fl. pre anu, 5 fl. pre 1/2 de anu si 2 fl. 50 cri pre 1/4 de anu. Administratiunea foiei „Osten“, Viena, Leopoldstadt, Obere Augartenstrasse Nr. 54. — Recomandăm atențunei onor. publicu acesta foia, care se ocupă adese ori si de noi.

* * * („Notiuni de igiena publica si privata“) e titlul unu opu intiparit in București, — destinat pentru clas'a II primaria, adeca, cum să dîcea mai de multu, unu felu de tehnismu, care invetia cum să-ti pastrezi sanatatea. Asemenea cărti se introduc in alte tieri ca invetiamentu obligatoriu anumite clase. Ar' fi tempulu, ca să cugetâmu si noi la ceva si să nu uitâmu, că conservarea vietiei si a sanatății omului, a familiei, a națiunii intrege este o detorintă numai personale, ci totu odata si publica, națională, patriotică. („Transilvania.“)

* * * (*D'in Dictionariulu magiaru-romanescu compus de Giorgiu Barbu*) s'au tiparit pana acum 5 cole 8° mare, în re garmondu. Tiparirea lui se continua. Aceasta carte este intitulată a fi de ajutoriu mai alesu acelui tinerimi prea mici, care in lips'a de scoli romanesca, in tineruturile unde se află, este adesea condamnată a invetiștiști intrebă magiara, fără ca să o pricepe de locu, d'in care cauza du ani intregi fără rezultate. Totu asemenea ea va inde mai alesu pre acel dd. functiunari, caror terminologia nouă magiara n'are de unde să li fie cunoscuta. — Dictionarul de marine intre 35—40 cole tiparite si cu unu adese de ortografia costă pre calea abonamentului 3 fl. 20 cri, era dupa esirea lui va trece la librerie, cari lu voru da mai scumpu. Abonamentul se face la autorulu in Brasov, „Transilvania“ — Recomandăm acesta intreprindere venita si laudavera deosebitei atențuni a onoratului public.

* * * (*Bibliografia*). D'in opurile lui Dimitrie Bolintineanu a estut de sub presa „Stefanu voda celu bătrân“ drama in 4 acte. A mai aparut in București „Unu tablou ilustrat cu desenul unu ouel“ monete romane de arama si unu monetar transformarea leilor vechi si parale in lei noi si bani, si versa; asemenea si a toturor monetelor straine in cuiu loru legalu in lei noi; precum si cursulu fiscatu pentru rici si gologani dupa publicatiunea ministeriale. Pretiul

(„Deacu inca e de origine romanu“) asă dico unu maronu, ce vrea să treca de „vitiosu“ intr'unul d'in nr. foieci humoristice „Cometul“ (Üstökös) si vrendu totu cu corneliu sale cele „vitiose“ a impinge pre dd. prof. de la Beiusiu (era semnatu si datul unde se nascuse vitiosul) d'ntre cari unul imparatul datele referitorie milită Racoltiana, ceea ce nu place neci decătu parintele tieliusului, si ca să facă ridiculosa tota istoria, alege in lanti'a sa chiaru pre Deacu, pre inteleptul magiarilor obiectul alu ingeniosității sale. Dar, d'in peceate! bietul bezama cu patitul-o cu scremetul mintii sale, ca copilul nesteticu d'in fabula — „Tata! am prinsu pre dracul! „Lasa-lu puiul tatei.“ — „Lasa-lu pasi dar nu me lasă! — Astfelu nu lasămu neci noi pre fatalu său unchiul (său bou) „vitiosul“ amintit, ci lu prindemu de si cornutie si-lu vomu tienă strinsu pana ce nu ni vine cumentă cu date primite de la insu-si Deacu contra a deca cumca nu este de origine romanu! Căci noi informatiuni demne de totu credientulu potemua că d. Deacu este de origine romanu! milia sa portă maiuainte numele „Pereiu“ si se tragea d'in acale numeroase colonie a le Daciilor, care se gasescu resfrate inca si astă-di mai printătibile emporiale a le Ungariei. Schimbându numele si diendu limba, se perdă si naționalitatea familiei, prefacă in magiara, precum se intempla pre totu dilele. Daca apoi noi potemua servi cu exemple viue d'in prezentu, mai de aici, ei dela Miscoltiu, Cartiagu, Comaromiu, Săniu, Alba-reg. etc. Asceptâmu dar ca „vitiosul“ faca „bou.“

* * * („Nobilimea“) d'in comitatulu Uniadorei s'au publicat in contră modului, in care s'au compusu comitetulu comisarii in a. 1861, pentru interesele „nobilității“ nu s'au lăsat consideratiune cu vînămintiosa. Intr'ună din siedintele d'in ale comitetului „nobilității“ si-a renoită plansorea si doneaza ca să se restituiseca in drepturile, ce-i accordedea legile din 1848. — Sangele nu se preface in apa, dice Romanul, adeveru plansorea domnisorilor d'in Uniadore a ne demăda oculos, că partid'a accea, despre carea s'a dîsu, că nevertutu nimicu si n'a uitatu nimicu, totu se mai recrutează nătarăi de acci-a, cari credu, că omulu incepe numai nobilu, si formedia o clasa anumita de animale cu „sang“ de in netu, voindu astfelii a trage o linia marcanta intre si tienă, „d'in dico provenitorie“ si intre mas'a cruda a misericordie. Ne cuprinde mare mirare ince a vedea asă ce-va chiar aici domni, carii — barem dupa afirmatiunile loru — se frunta culturei, la inaltimă civilisatiunii si a liberalismului, si porta adese prin gura si cuventulu „democratia.“

Proprietariu, redactoru respunditoru si editoriu: **ALESANDRU ROMANU.**